ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 4ης Μαρτίου 2004 *

Στην υπόθεση C-303/02,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Oberster Gerichtshof (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Peter Haackert

και

Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, A. La Pergola (εισηγητή) και S. von Bahr, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο P. Haackert, εκπροσωπούμενος από τον J. Winkler, Rechtsanwalt,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Riedl,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την N. Yerrel και τον H. Kreppel,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Σεπτεμβρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 23ης Ιουλίου 2002, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Αυγούστου 2002, το Oberster Gerichtshof υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160, στο εξής: οδηγία).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του P. Haackert και του Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten (ιδρύματος ασφαλίσεως γήρατος των εργαζομένων) σχετικά με την άρνηση του τελευταίου να του καταβάλλει πρόωρη σύνταξη γήρατος λόγω ανεργίας.

Το νομικό πλαίσιο

Οι κοινοτικές διατάξεις

3 Το άρθρο 1 της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην προοδευτική εφαρμογή, στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως και των άλλων στοιχείων κοινωνικής προστασίας που προβλέπεται στο άρθρο 3, της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως, η οποία καλείται στο εξής "αρχή της ίσης μεταχειρίσεως".»

4 Κατά το άρθρο 2 της οδηγίας:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται επί του ενεργού πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και των ανεξάρτητα εργαζομένων, των εργαζομένων των οποίων η δραστηριότης έχει διακοπεί λόγω ασθενείας, ατυχήματος ή μη ηθελημένης ανεργίας και επί των προσώπων που αναζητούν εργασία, καθώς και επί των συνταξιούχων και των αναπήρων εργαζομένων.»

5 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται:

α) στα νομικά συστήματα που εξασφαλίζουν προστασία κατά των ακολούθων κινδύνων:

[...]

— γήρατος,

[...]

— ανεργίας·

[...]»

6 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας απαγορεύει κάθε διάκριση λόγω φύλου, ειδικότερα όσον αφορά τον υπολογισμό των παροχών.

7 Σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας:

«1. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια που έχουν τα κράτη μέλη να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της:

α) τον καθορισμό της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως για τη χορήγηση συντάξεων γήρατος και συντάξεων εν γένει και τις συνέπειες που είναι δυνατό να προκύψουν για άλλες παροχές

[...]

2. Τα κράτη μέλη προβαίνουν περιοδικά στην εξέταση των θεμάτων που εξαιρούνται κατά την παράγραφο 1, προκειμένου να εξακριβώσουν αν δικαιολογείται, λαμβανομένης υπόψη της κοινωνικής εξελίξεως, η διατήρηση των εν λόγω εξαιρέσεων.»

Η εθνική νομοθεσία

8 Το άρθρο 253a του Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (γενικού νόμου περί κοινωνικών ασφαλίσεων, στο εξής: ASVG), με τίτλο «πρόωρη σύνταξη γήρατος

σε περίπτωση ανεργίας», όπως προκύπτει από τον Sozialrechtsänderungsgesetz 2000 (BGBl. I 2000/92) (τροποποιητικό νόμο του κοινωνικού δικαίου), που ισχύει, από την 1η Οκτωβρίου 2000, ορίζει τα εξής:

«(1) Αξίωση για πρόωρη σύνταξη γήρατος σε περίπτωση ανεργίας έχει ο ασφαλισμένος αφ' ης συμπληρώσει την ηλικία των 738 μηνών, η δε ασφαλισμένη αφ' ης συμπληρώσει την ηλικία των 678 μηνών, αν

1. έχει συμπληρωθεί ο χρόνος αναμονής (άρθρο 236),

2. ο(η) ασφαλισμένος(-η) έχει συμπληρώσει, κατά την κρίσιμη ημερομηνία, τουλάχιστον 180 μήνες εισφορών υποχρεωτικής ασφάλισης [...], και

3. ο(η) ασφαλισμένος(-η) πληροί, κατά την κρίσιμη ημερομηνία (άρθρο 223, παράγραφος 2), την προϋπόθεση του άρθρου 253b, παράγραφος 1, σημείο 4, και έχει εισπράξει εντός των τελευταίων δεκαπέντε μηνών πριν από την κρίσιμη ημερομηνία (άρθρο 223, παράγραφος 2), για τουλάχιστον 52 εβδομάδες, χρηματική παροχή από την ασφάλιση ανεργίας λόγω της διάρκειας της ανεργίας του [...].

[...]»

9 Σύμφωνα με το άρθρο 253a, παράγραφος 4, του ASVG, όταν ο δικαιούχος συμπληρώσει την κανονική ηλικία συνταξιοδοτήσεως που προβλέπει το άρθρο 253 του νόμου αυτού, δηλαδή τα 65 έτη για τους άνδρες και τα 60 έτη για τις γυναίκες, η σύνταξη καταβάλλεται ως σύνταξη γήρατος.

10 Το άρθρο 253 του ASVG, με τίτλο «Σύνταξη γήρατος» ορίζει τα εξής:

«(1) Αξίωση για σύνταξη γήρατος έχουν ο μεν ασφαλισμένος αφ' ης συμπληρώσει την ηλικία των 65 ετών (η κανονική ηλικία συνταξιοδοτήσεως) η δε ασφαλισμένη αφ' ης συμπληρώσει την ηλικία των 60 ετών (η κανονική ηλικία συνταξιοδοτήσεως), εφόσον συμπληρώθηκε ο χρόνος αναμονής (άρθρο 236).

[...]

(3) Τα πρόσωπα που μπορούν ήδη να διεκδικήσουν πρόωρη σύνταξη γήρατος σε περίπτωση ανεργίας (άρθρο 253a) [...] δεν μπορούν να υποβάλουν την αίτηση συντάξεως γήρατος που προβλέπει η παράγραφος 1.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

11 Με απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2000, ο Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten απέρριψε αίτηση χορηγήσεως πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας που υπέβαλε ο P. Haackert, γεννηθείς στις 14 Φεβρουαρίου 1944, με την αιτιολογία ότι, για να μπορούν να τύχουν της παροχής αυτής οι άνδρες ασφαλισμένοι, πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 253a του ASVG, όπως ισχύει, να έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 738 μηνών (61 ετών και 6 μηνών). Δεδομένου ότι ο P. Haackert επρόκειτο να συμπληρώσει την ηλικία αυτή μόλις στις 14 Αυγούστου 2005, το ασφαλιστικό γεγονός της ηλικίας, συνεπώς, δεν είχε ακόμα επέλθει.

12 Με απόφαση της 1ης Αυγούστου 2001, το Arbeits- und Sozialgericht Wien (Αυστρία), πρωτοβάθμιο δικαστήριο επιληφθέν της υποθέσεως της κύριας

δίκης, απέρριψε την προσφυγή που είχε ασκήσει ο P. Haackert κατά της αποφάσεως της 5ης Δεκεμβρίου 2000 για να επιτύχει την καταβολή της αιτηθείσας παροχής από την 1η Οκτωβρίου 2000. Το δικαστήριο αυτό επανέλαβε την αιτιολογία που διατύπωσε ο Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten στην εν λόγω απόφαση.

13 Με απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2002, το Oberlandesgericht Wien επικύρωσε την απόφαση της 1ης Αυγούστου 2001. Έκρινε ότι η αιτηθείσα παροχή ενέπιπτε στην εξαίρεση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας και ότι, συνεπώς, το γεγονός ότι προβλέπονται διαφορετικές ηλικίες συνταξιοδοτήσεως για τους άνδρες και για τις γυναίκες δεν ήταν αντίθετο προς το κοινοτικό δίκαιο.

14 Ο P. Haackert άσκησε αναίρεση («Revision») κατά της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Ο Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten, ως καθού διάδικος, αντιτάσσει στην αίτηση αναιρέσεως του P. Haackert ότι ο τελευταίος είχε συμπληρώσει, κατά τον κρίσιμο χρόνο, την ηλικία των 678 μηνών (δηλαδή 56 ετών και 6 μηνών). Δεδομένου ότι ο P. Haackert δεν είχε ακόμη συμπληρώσει την ηλικία των 738 μηνών (δηλαδή 61 ετών και 6 μηνών), οποιαδήποτε αξίωση για την αιτηθείσα παροχή αποκλειόταν κατ' εφαρμογήν του άρθρου 253a του ASVG. Οι λοιπές προϋποθέσεις χορηγήσεως δεν αμφισβητούντο. Ο P. Haackert θεωρεί ότι ο καθορισμός διαφορετικής ηλικίας για τους άνδρες απ' ό,τι για τις γυναίκες είναι αντίθετος προς την κοινοτικού δικαίου αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και ότι αρκεί η συμπλήρωση της ηλικίας των 56 ετών και 6 μηνών για να μπορεί να τύχει της αιτηθείσας παροχής.

15 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει, αφενός, ότι η πρόωρη σύνταξη γήρατος σε περίπτωση ανεργίας, όπως προβλέπεται από το άρθρο 253a του ASVG, έχει ως σκοπό την καθιέρωση αξιώσεως για πρόωρη σύνταξη γήρατος οσάκις, για λόγους οφειλόμενους στην ηλικία, την ασθένεια, τη μειωμένη ικανότητα προς εργασία ή για άλλους λόγους, δεν είναι πλέον δυνατόν, παρά μόνον πολύ δύσκολα, ο ασφαλισμένος να βρει εκ νέου εργασία για ορισμένη περίοδο.

16 Αφετέρου, ο P. Haackert εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, το καθεστώς πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας και, επιπλέον, εισάγει διακρίσεις επειδή η απαιτούμενη ελαχίστη ηλικία για να μπορεί να εφαρμοστεί αυτό το καθεστώς διαφέρει για τους άνδρες και τις γυναίκες. Κατά το αιτούν δικαστήριο, ερωτάται, επομένως, αν η εξαίρεση από την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας εφαρμόζεται στην πρόωρη σύνταξη γήρατος λόγω ανεργίας, η οποία προϋποθέτει συμπλήρωση διαφορετικής ηλικίας για τους άνδρες απ' ό,τι για τις γυναίκες.

17 Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί συναφώς ότι δεν είναι βέβαιον ότι το καθεστώς πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας αποτελεί παροχή γήρατος ή συντάξεως υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας. Πράγματι, υπό το φως του σκοπού του εν λόγω καθεστώτος, η αξίωση για χρηματική παροχή της ασφαλίσεως ανεργίας κατά τη διάρκεια 52 εβδομάδων συνιστά ουσιώδες στοιχείο για τον χαρακτηρισμό της. Επομένως, η ανεργία του ενδιαφερομένου προσώπου αποτελεί το καθοριστικό κριτήριο της παροχής, ενώ το γεγονός της συμπληρώσεως ορισμένης ηλικίας και της πληρώσεως των προϋποθέσεων σχετικά με τις περιόδους ασφαλιστικής προσδοκίας είναι απλώς συμπληρωματικές προϋποθέσεις.

18 Αν δεν γίνει δεκτό να χαρακτηριστεί ως σύνταξη γήρατος η πρόωρη σύνταξη γήρατος σε περίπτωση ανεργίας, τίθεται επιπλέον, σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, το ερώτημα αν η παροχή αυτή καλύπτεται από την έννοια των «άλλων παροχών» κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, για τις οποίες ο καθορισμός διαφορετικής ηλικίας συνταξιοδοτήσεως έχει επιπτώσεις.

19 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει συναφώς στη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία ο αναλόγως του φύλου διαφορετικός καθορισμός της ηλικίας σε μια ρύθμιση που αφορά άλλες παροχές εκτός των συντάξεων γήρατος

δικαιολογείται μόνον αν αυτή η άνιση μεταχείριση είναι αντικειμενικώς αναγκαία για να αποφευχθεί ο κίνδυνος διαταράξεως της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως ή για να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ του συστήματος συντάξεων λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου και του συστήματος άλλων παροχών (αποφάσεις της 30ής Μαρτίου 1993, C-328/91, Thomas κ.λπ. (Συλλογή 1993, σ. I-1247, σκέψη 12, και της 23ης Μαΐου 2000, C-104/98, Buchner κ.λπ. (Συλλογή 2000, σ. I-3625, σκέψη 26).

20 Στο πλαίσιο αυτό, όσον αφορά τη διατήρηση της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι τον Δεκέμβριο 2001 καταβλήθηκαν στην Αυστρία 1 083 134 συντάξεις γήρατος, 123 220 πρόωρες συντάξεις γήρατος λόγω μακράς διάρκειας ασφάλισης, 82 852 πρόωρες συντάξεις γήρατος λόγω μειώσεως της ικανότητας προς εργασία ή ανικανότητας προς εργασία (αυτό το είδος συντάξεως καταργήθηκε από τον νομοθέτη στις 30 Ιουνίου 2000) και 15 386 πρόωρες συντάξεις γήρατος λόγω ανεργίας (εκ των οποίων οι 2 860 καταβλήθηκαν σε άνδρες και οι 12 526 σε γυναίκες). Το ποσοστό των πρόωρων συντάξεων γήρατος λόγω ανεργίας που καταβλήθηκαν τον Δεκέμβριο 2001, σε σχέση με το σύνολο των συντάξεων γήρατος και πρόωρων συντάξεων γήρατος, ανερχόταν επομένως μόλις στο 1,2 %. Επιπλέον, πάντοτε κατά τον Δεκέμβριο 2001, καταβλήθηκαν 381 228 συντάξεις λόγω μειώσεως της ικανότητας προς εργασία ή ανικανότητας προς εργασία.

21 Επομένως, κατά το αιτούν δικαστήριο, η κατάργηση της διακρίσεως για την οποία πρόκειται στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν πρέπει να έχει βαριές συνέπειες για την οικονομική ισορροπία του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως στο σύνολό του.

22 Όσον αφορά την εξασφάλιση της συνοχής μεταξύ της πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας και της συντάξεως γήρατος του άρθρου 253 του ASVG, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι υφίσταται, πρώτον, σχέση μεταξύ των δύο αυτών παροχών στο μέτρο που η δεύτερη αντικαθιστά την πρώτη οσάκις ο ασφαλισμένος συμπληρώνει τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως. Επιπλέον, υφίσταται άμεση σχέση μεταξύ της κατωτάτης ηλικίας που απαιτείται για να μπορεί να ληφθεί η επίδικη παροχή και της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδοτήσεως, εφόσον η διαφορά μεταξύ της απαιτουμένης για τους άνδρες και τις γυναικών ηλικία καθορίστηκε αρχικά σε πέντε έτη και κατόπιν, μετά την αύξηση της απαιτουμένης ηλικίας για τη λήψη της πρόωρης συντάξεως γήρατος, σε τρισήμισι έτη πριν από τη συμπλήρωση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδοτήσεως.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberster Gerichtshof, εκτιμώντας ότι η επίλυση της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί εξαρτάται από την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει η εξαίρεση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας [...] την έννοια ότι εφαρμόζεται σε παροχή όπως η πρόωρη σύνταξη γήρατος λόγω ανεργίας, για την οποία το εθνικό δίκαιο καθορίζει διαφορετική ηλικία συνταξιοδοτήσεως για άνδρες και γυναίκες;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

24 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα, πρέπει να εξεταστεί, κατ' αρχάς, αν μια παροχή όπως αυτή για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη πρέπει να θεωρείται σύνταξη γήρατος υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας. Αν αυτό δεν συμβαίνει, πρέπει στη συνέχεια να εξεταστεί αν η προϋπόθεση συμπληρώσεως διαφορετικής ηλικίας συνταξιοδοτήσεως αναλόγως του φύλου για τη χορήγηση της εν λόγω παροχής μπορεί να θεωρηθεί, υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, ότι αποτελεί συνέπεια της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως που καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος.

25 Πρώτον, αρκεί η διαπίστωση ότι, είναι μεν αληθές ότι η χορήγηση της πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας εξαρτάται από την προϋπόθεση συμπληρώσεως ορισμένης ηλικίας, πλην όμως, κατά την οικεία εθνική νομοθεσία, η παροχή αυτή χορηγείται μόνο στα πρόσωπα τα οποία εισέπραξαν, κατά τη διάρκεια των 15 τελευταίων μηνών πριν από την κρίσιμη ημερομηνία, χρηματική παροχή της ασφαλίσεως κατά της ανεργίας για 52 τουλάχιστον εβδομάδες.

26 Επομένως, μια τέτοια παροχή δεν μπορεί να αποτελεί σύνταξη γήρατος κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, το οποίο είναι διάταξη εισάγουσα εξαίρεση και πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να ερμηνεύεται συσταλτικά, λαμβανομένης υπόψη της θεμελιώδους σημασίας της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως (βλ., ιδίως, προαναφερθείσες αποφάσεις Thomas κ.λπ., σκέψη 8, και Buchner κ.λπ., σκέψη 21).

27 Δεύτερον, πρέπει, επομένως, να εξεταστεί αν η επιβολή προϋποθέσεως συμπληρώσεως διαφορετικής ηλικίας αναλόγως του φύλου για τη χορήγηση της παροχής περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη μπορεί να θεωρηθεί, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, ως συνέπεια απορρέουσα από την ηλικία συνταξιοδοτήσεως που καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος.

28 Ο P. Haackert, η Αυστριακή Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων παραπέμπουν, όπως και το αιτούν δικαστήριο, στην ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', στην οποία προέβη το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση Buchner κ.λπ.. Στο πλαίσιο αυτό, ο P. Haackert καθώς και η Επιτροπή θεωρούν ότι η διαφορετική ηλικία που καθορίστηκε για τους άνδρες και τις γυναίκες ως προϋπόθεση χορηγήσεως πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας δεν αποτελεί συνέπεια της διαφοράς ηλικίας που καθορίζει η εθνική νομοθεσία για τη χορήγηση των συντάξεων γήρατος. Η πρόωρη σύνταξη γήρατος λόγω ανεργίας δεν εμπίπτει επομένως στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας. Η Αυστριακή Κυβέρνηση υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι η εν λόγω παροχή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής εφόσον η διάκριση την οποία εισάγει είναι αντικειμενικώς αναγκαία για την εξασφάλιση της συνοχής μεταξύ της πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας και της συντάξεως γήρατος.

29 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά πάγια νομολογία, η προσωρινή διατήρηση προϋποθέσεως ηλικίας συνταξιοδοτήσεως διαφορετικής αναλόγως του φύλου μπορεί να καθιστά αναγκαία τη μεταγενέστερη λήψη, μετά την εκπνοή της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας, μέτρων αναπόσπαστων από το εν λόγω καθεστώς παρεκκλίσεως καθώς και την τροποποίηση τέτοιων μέτρων. Πράγματι, αν απαγορευόταν σε κράτος μέλος, που επέβαλε

προϋπόθεση ηλικίας συνταξιοδοτήσεως διαφορετικής για τους άνδρες και τις γυναίκες, να λαμβάνει ή να τροποποιεί, μετά την εκπνοή της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας, μέτρα συνδεόμενα με αυτή τη διαφορά ηλικίας, αυτό θα είχε ως συνέπεια να στερήσει από την πρακτική της αποτελεσματικότητα την προβλεπόμενη στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας παρέκκλιση.

30 Οσάκις, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 79/7, ένα κράτος μέλος προβλέπει, για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος και συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου, διαφορετική ηλικία για τους άνδρες και τις γυναίκες, η έκταση εφαρμογής της παρεκκλίσεως την οποία επιτρέπει η φράση «τις συνέπειες που είναι δυνατόν να προκύψουν για άλλες παροχές», της εν λόγω διατάξεως, περιορίζεται στις διακρίσεις οι οποίες υφίστανται σε άλλα συστήματα παροχών και οι οποίες συνδέονται αναγκαίως και αντικειμενικώς με αυτή τη διαφορά της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως. Αυτό ισχύει όταν οι διακρίσεις αυτές είναι αντικειμενικώς αναγκαίες για να αποφευχθεί ο κίνδυνος διαταράξεως της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως ή για να εξασφαλισθεί η συνοχή μεταξύ του συστήματος συντάξεων λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου και του συστήματος των άλλων παροχών (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Buchner κ.λπ., σκέψεις 23 έως 26 και παρατιθέμενη νομολογία).

31 Όσον αφορά, πρώτον, την προϋπόθεση την αναφερόμενη στη διασφάλιση της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως, αφενός, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι το ποσοστό των πρόωρων συντάξεων γήρατος λόγω ανεργίας που καταβλήθηκαν τον Δεκέμβριο 2001, σε σχέση με το σύνολο των συντάξεων γήρατος και των πρόωρων συντάξεων γήρατος λόγω ανεργίας αποτελούσε μόλις 1,2 %. Αφετέρου, η Αυστριακή Κυβέρνηση δεν προέβαλε ενώπιον του Δικαστηρίου κανένα επιχείρημα σχετικά με τη διασφάλιση της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως.

32 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η κατάργηση της εν λόγω διακρίσεως δεν μπορεί να έχει σοβαρή επίπτωση επί της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως στο σύνολό του.

33 Όσον αφορά, δεύτερον, τη διαφύλαξη της συνοχής μεταξύ της πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας και της συντάξεως γήρατος, είναι αληθές ότι, με την προπαρατεθείσα απόφαση Buchner κ.λπ., το Δικαστήριο έκρινε ότι η διαφορετική ηλικία αναλόγως του φύλου για τη δυνατότητα χορηγήσεως πρόωρης συντάξεως γήρατος σε περίπτωση ανικανότητας προς εργασία δεν ήταν αντικειμενικώς αναγκαία για να διασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ της εν λόγω παροχής και της συντάξεως γήρατος. Πάντως, σύμφωνα με το σύστημα για το οποίο επρόκειτο στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, οι γυναίκες είχαν δικαίωμα για πρόωρη σύνταξη γήρατος λόγω ανικανότητας προς εργασία στην ηλικία των 55 ετών, δηλαδή πέντε έτη πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως, ενώ οι άνδρες είχαν το ίδιο δικαίωμα στην ηλικία των 57 ετών, δηλαδή οκτώ έτη πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως.

34 Στην παρούσα υπόθεση, αντιθέτως, η ηλικία συνταξιοδοτήσεως που καθορίζεται για την επίμαχη παροχή της κύριας δίκης και η νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως συνδέονται αντικειμενικώς, όχι μόνον εφόσον η σύνταξη γήρατος υποκαθιστά την πρόωρη σύνταξη γήρατος λόγω ανεργίας όταν οι ενδιαφερόμενοι συμπληρώνουν τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως, αλλά επίσης εφόσον η ηλικία κατά την οποία μπορεί να διεκδικηθεί η χορήγηση της παροχής αυτής είναι η ίδια για τους άνδρες και τις γυναίκες, δηλαδή τρεισήμισι έτη πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 1997, C-139/95, Balestra, Συλλογή 1997, σ. I-549, σκέψη 40).

35 Πράγματι, σύμφωνα με την οικεία εθνική νομοθεσία, αφενός, η νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως είναι τα 65 έτη για τους άνδρες και τα 60 έτη για τις γυναίκες και, αφετέρου, είναι δυνατόν να χορηγηθεί η πρόωρη σύνταξη λόγω ανεργίας στην ηλικία των 61 ετών και 6 μηνών για τους άνδρες και στην ηλικία των 56 ετών και 6 μηνών για τις γυναίκες.

36 Εξάλλου, από τη διάταξη περί παραπομπής καθώς και από τις παρατηρήσεις της Αυστριακής Κυβερνήσεως προκύπτει ότι το σύστημα πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας, όπως προβλέπεται από το άρθρο 253a του ASVG, έχει ως σκοπό την καθιέρωση δικαιώματος πρόωρης συντάξεως γήρατος οσάκις, για λόγους που έχουν σχέση με την ηλικία, την ασθένεια, τη μειωμένη

ικανότητα προς εργασία ή για άλλους λόγους, δεν είναι πλέον δυνατόν, παρά μόνον πολύ δύσκολα, ο ασφαλισμένος να βρει εκ νέου εργασία για ορισμένη περίοδο. Η εν λόγω παροχή αποσκοπεί συνεπώς στη διασφάλιση εισοδήματος στο πρόσωπο που δεν μπορεί πλέον να επανενταχθεί στην αγορά εργασίας πριν από τη συμπλήρωση της ηλικίας που του δίνει δικαίωμα για σύνταξη γήρατος.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εισαγωγή της διακρίσεως για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη μπορεί να θεωρηθεί ως αντικειμενικώς αναγκαία για τη διασφάλιση της συνοχής μεταξύ της πρόωρης συντάξεως γήρατος λόγω ανεργίας και της συντάξεως γήρατος.

38 Λαμβάνοντας υπόψη τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί ως απάντηση ότι η εξαίρεση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται σε παροχή όπως η πρόωρη σύνταξη γήρατος λόγω ανεργίας, για την οποία προβλέπεται προϋπόθεση διαφορετικής ηλικίας αναλόγως του φύλου, εφόσον μια τέτοια προϋπόθεση μπορεί να θεωρηθεί, υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως, ότι αποτελεί συνέπεια της προβλέψεως, στην εθνική νομοθεσία, προϋποθέσεως διαφορετικής ηλικίας αναλόγως του φύλου για τη χορήγηση των συντάξεων γήρατος.

Επί των δικαστικών εξόδων

39 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 23ης Ιουλίου 2002 το Oberster Gerichtshof, αποφαίνεται:

Η εξαίρεση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως, έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται σε παροχή όπως η πρόωρη σύνταξη γήρατος λόγω ανεργίας, για την οποία προβλέπεται προϋπόθεση διαφορετικής ηλικίας αναλόγως του φύλου, εφόσον μια τέτοια προϋπόθεση μπορεί να θεωρηθεί, υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως, ότι αποτελεί συνέπεια της προβλέψεως, στην εθνική νομοθεσία, προϋποθέσεως διαφορετικής ηλικίας αναλόγως του φύλου για τη χορήγηση των συντάξεων γήρατος.

Jann Timmermans Rosas

La Pergola von Bahr

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Μαρτίου 2004.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

R. Grass Β. Σκουρής